

TESI DE LLICENCIATURA

ELEMENTS DE LA REPRESENTACIÓ SOCIAL DE LA BOGERIA

Teresa Cabruja i Ubach

Director: doctor Tomás Ibáñez Gracia

A partir de l'interès sobre què es pensa de la bogeria i les diferents significacions i tractaments que ha anat rebent al llarg del temps, s'ha realitzat el treball següent:

Una primera part on s'intenta de destriar alguns dels elements que apareixen en les representacions populars de la bogeria —la imatgeria popular ha representat de diferents maneres, segons les èpoques i els països, «el boig»: «nau dels bojós», auques i estamperies populars, i també la festa dels bojós, en són alguns exemples—, tot prenent un sentit metafòric o formant part de la mítica. També s'inclouen, en aquesta primera part, algunes característiques que s'han adjudicat a la bogeria en funció del tractament institucional dels darrers segles —pensem en els primers tancaments, els de la ciutat medieval, marcats sobretot per la necessitat, i que no és fins els segles XVII i XVIII que, sota l'amenaça de la raó, aquest tancament pren un *status* concret: el de malaltia.

En la segona part del treball i sota alguns dels pressupòsits teòrics que en aquests moments suporten l'estudi de les representacions socials, s'ha portat a terme una investigació en una mostra d'estudiants pre-universitaris de diferents escoles de Barcelona, per tal de veure quins components es trobaven en la representació social de la bogeria

en aquest grup concret, i també si es produïen diferències en funció d'una sèrie de variables. També s'hi formulaven unes hipòtesis entre les quals es postulava que alguns dels trets atribuïts al boig al llarg del temps podien persistir actualment com a elements de la representació social de la bogeria, la qual cosa es tracta més específicament en el tercer i últim apartat del treball.

El qüestionari s'administra a un total de cinc-cents alumnes d'una mitjana d'edat de disset anys.

Quant als resultats:

La majoria de la mostra s'autoavalora amb un coneixement entre baix i mitjà sobre el tema, que prové sobretot del camp del cinema, de la literatura i de converses, i no tant de programes i llibres específics sobre la bogeria. Ens trobem que només una quarta part coneix persones afectades o que treballin en el camp de la salut, o han visitat alguna vegada un hospital psiquiàtric.

Els factors obtinguts en l'anàlisi dels principals components de la representació social de la bogeria s'anomenen de la manera següent: relació social-afectiva, idealització-atracció, bogeria i justícia, contagi-vigilància, la bogeria com a fracàs personal, la bogeria com a molèstia, responsabilitat social del boig, responsabilitat personal (consciència de la bogeria), reconeixement per l'aspecte físic, reconeixement pel comportament, progrés i bogeria, amenaça de la bogeria, perillositat i aïllament, vivència de la bogeria, romantització i efectes socials. Es troben, també, tres aspectes d'exposició a la bogeria: el social, el psicològic i el biològic.

La darrera part de la investigació analitza les variacions que es pro-

dueixen en la representació social de la bogeria i els elements que en resulten afectats en funció de les variables següents:

a) Sexe:

Bogeria i justícia, contagi i vigilància, reconeixement per l'aspecte físic, romantització.

b) Coneixença de persones afectades:

Relació social afectiva, idealització-atracció, bogeria i justícia, contagi-vigilància, responsabilitat social.

c) Coneixença de persones que treballen en el camp de la salut mental:

Responsabilitat social.

d) Haver visitat o no un hospital psiquiàtric:

Relació social afectiva, responsabilitat personal.

e) Estudiants de ciències o lletres:

Reconeixement per l'aspecte físic, aspectes socials d'exposició a la bogeria.

f) Nivell d'informació:

Bogeria i justícia, la bogeria com a fracàs personal, responsabilitat perso-

nal, reconeixement pel comportament.
g) Considerar el malalt mental igual a boig, o no:

Relació social afectiva, idealització-atracció, contagi-vigilància, responsabilitat social, responsabilitat personal.

h) Escola pública o privada:

Contagi-vigilància, reconeixement per l'aspecte físic, reconeixement pel comportament, amenaça de la bogeria.

Les diferències sexuals en l'actitud cap a la bogeria que es postulen en una de les hipòtesis del nostre treball es confirmen només en alguns dels elements obtinguts, tal com es pot observar en la referència de factors afectats per la variable «sexe». I, finalment, es proposa la relació d'alguns elements obtinguts en la investigació amb elements observats al llarg de la història del món occidental en els trets atribuïts al boig, com ho són: la improductivitat, la irresponsabilitat, l'aspecte «especial» i altres, així com la persistència d'actituds de rebuig malgrat una aparent major tolerància.